

KIPPENREN

**OUD NEDERLANDSE
KRIELRASSEN
bij
JAN KRAAN**

**Tekst: Aviculture Europe
en Jan Kraan.
Foto's: Jan Kraan.**

Door omstandigheden waren we niet in de gelegenheid om bij Jan Kraan op bezoek te gaan, maar met volle medewerking van Jan kunnen wij u toch een mooi artikel aanbieden. Het is een 'Drieluik van Oud Nederlandse Rassen' geworden, zoals Jan het zelf noemt. Wij laten hem zelf aan het woord.

Foto boven: Jan Kraan bekijkt met (kritische) kennersblik een van zijn Uilebaard krielhennen.

Nadat ik enige jaren tropische vogeltjes kweekte, ben ik in 1975 begonnen met de kippenhouderij, namelijk met boerenkrieltjes. Ik kreeg al snel contact met Piet van Nek uit Ede, die mij vroeg of ik misschien belangstelling had voor een oud Nederlandse Hoenderras, de Kraaikop (groot) - voor mij toen nog een onbekend ras. Hij wist wel een adres waar deze te verkrijgen waren. Zodoende gingen wij op weg naar Vinkenveen, waar Jan van Egmond woonde, die in die jaren een bekende en zeer ervaren fokker was van Kraaikoppen en Nederlandse Uilebaarden. Ik was verbaasd over dit moois! Ooit had ik ze wel eens gezien, in de jaren vijftig op een tentoonstelling in de markthallen in Amersfoort en Ornithophilia in Utrecht, maar toen was ik nog heel jong en dan speelt de natuur van mensen ook nog een andere rol des levens. Dus je vergeet de rassen weer. Ik kon één haan (zwart) en 3 hennen (1 blauwe en 2 zwarte) kopen. Trots keerde ik huiswaarts met mijn nieuwe aanwinst. De eerste jaren mocht ik de eieren inleggen bij Piet van Nek in de broedmachine (hij had een motorsportbroeder) en de vruchtbaarheid van de ouderdieren was goed. Ik werd toen lid van de kleindierverseniging Nut en Genoegen in Velp. De clubleden waren heel enthousiast

dat er een jonge, beginnende fokker bij kwam, dus van alle kanten werd ik bijgestaan met adviezen (ome Jan Peters, de zoon Henk Peters, Ben Peters, Coen Aalbers en vele anderen) en ik vroeg een fokkerskaart aan. Ook werd ik meteen lid van de Nederlandse Hoender Club, die de vergaderingen hield in Kasteel Roosendaal te Roosendaal, wat altijd een gezellig samenzijn was. Ik stuurde mijn Kraaikoppen voor de eerste keer in op de tentoonstelling Ornithophilia en werd al bekroond met ZG's. Voor mij dus de conclusie en stimulans: doorgaan met de fokkerij !

Kraaikopkrielen

Ook wilde ik wat kippetjes voor mijn dochters en het liefst Kraaikop krielen, maar deze waren niet in Nederland voorhanden, en ook niet in Duitsland en België. Inmiddels had ik Albert Jansen besmet met het 'virus' kip. Albert had veel ervaring met erfelijkheid en de fokkerij van vogels, honden, apen en kippen.

Samen gingen we naar de Achterhoek, naar een zekere heer Leeferink, die in het bezit was van Kraaikoppen, halfkrielen en krielen, maar bijna allemaal zonder nagels en soms kromme tenen en te korte tenen. Oorzaak: te nauwe inteelt. Van die krielen hebben we 6 Kraaikopjes meegenomen en met één witte haan en één zwarte hen zijn we verder gaan fokken. Albert Jansen heeft nog een richting

(foklijn) erbij gefokt van Nederlandse Uilebaard (zwart) x Sabelpoot (zwart) en door selectie zijn we binnen enkele jaren gekomen bij Kraaikop kriel. Er mankeerde soms nog wel iets aan, zoals bij de zwarten en witten wat goud in de hals. Maar binnen 5 jaar hadden we toch fraaie dieren in onze hokken. We hebben er ook later nog wel La Flèche ingekruist voor het type.

Links: Koekoek Kraaikop krielhaan.

Op het ogenblik fok ik nog Kraaikop krielen in de kleur koekoek. Ook heb ik enige

jaren geleden nog geprobeerd om Columbia (Hermelijn) kleur te fokken. Na 3 jaar had ik 2 kuikens in deze kleur, maar deze zijn allebei binnen een korte tijd doodgegaan, waarschijnlijk door afwijking van een erfelijke leverziekte. Hier heb ik nu nog wel wit in het bezit waar ik nu nog mee fok. Deze heeft die afwijking niet. Een witte hen van deze lijn werd op de clubshow in Ede door keurmeester Ad Boks met een 1^e F (96 punten) bekroond.

In 1985 werd er een nieuwe speciaalclub opgericht: de BKU club, voor de rassen Brabant, Kraaikop en Uilebaard. Dit was een belangrijke mijlpaal voor deze rassen, omdat voordien de overdracht van kennis vaak overging van mond op mond.

Rechts: Zilver parelgrijs-geloverde Uilebaardkiel haan.

Uilebaard kriel

In 1991 begon ik met de fok van Nederlandse Uilebaardkrielen in kleurslag zilver parelgrijsgeloverd.

Op een vergadering van de BKU club had de heer Geelhoed enige Uilebaarden in deze kleur meegebracht, maar niemand had interesse. Ik vond het wel een interessante kleurslag en zeker een aanwinst voor dit ras, en ik kreeg van de heer Geelhoed een haan en hen in deze kleur. De loving (lees toeping) moest naar mijn mening nog wel verbeterd worden; zodoende kruiste ik er een

Hollandshoen kiel in. Maar zo'n mooie loving als bij de Hollandse hoenders bereik je nooit, al werd het wel een verbetering. De ogen van de Hollandse hoenders zijn donker van kleur, en ze hebben kinellen en een kam; dit moest er allemaal uit geselecteerd worden. In het jaar 1997 waren ze zo ver dat ik ze volgens de oude regels heb ingezonden ter erkenning. In het 1^e jaar behaalde ik G's en ZG's, dus doorgaan totdat ze in het jaar 2000 erkend werden door de standaardcommissie op de Noord show met 1^e ZG 's.

Links: Een Uilebaard krielhen in de bijzondere kleurslag isabel parelgrijsgeloverd.

Doordat ik selecteer op o.a zware loving verkreeg ik ook volledige parelgrijze dieren. Na enkele jaren ook

hiermee verder gefokt te hebben, ontstonden hieruit in 2005 de isabel parelgrijsgeloverden. Dit vind ik een heel mooie en bijzondere kleur en dan te bedenken dat deze twee kleuren, zilver parelgrijsgeloverd en isabel parelgrijsgeloverd bij niet één ander kippenras bestaan!

De laatst genoemde kleurslag is nog niet erkend. Het vreemde is dat er in Nederland niet of nauwelijks belangstelling is voor deze kleuren, maar over de grens des te meer. Maar ik vind dat we deze kleur eerst in Nederland erkend moeten krijgen, omdat het puur een Nederlands ras is.

Links: Borstkleur is algeheel correct gekleurd voor isabel parelgrijsgeloverd.

Rechts: Rastypische kuif van een (witte) Brabanterkriel haan.

Brabanter krielen

In 2005 ben ik begonnen met de fok van Brabanter krielen in een nieuwe kleur, namelijk: zilver zwartgetekend columbia. (De héél oude naam voor deze kleurslag is: hermelijn, later was dat columbia.) Begonnen met Brabanter wit X Sussex kriel columbia; hieruit kwamen de 'toverballen', voornamelijk witte hanen en berkenachtige hennen. Gekleurde dieren en alles wat er tussenin zat aan kleuren heb ik eruit

geselecteerd. De dieren die het best pasten, paarde ik broer X zus, zo mogelijk een jaar later rekening houdend dat ze een 3-delige baard moesten krijgen. De dubbele kam die uit zo'n kruising komt, moest ik weg fokken, dus naar richting kamdoorn-tjes toe; de kinlellen moesten eruit, blauwe pootjes erop fokken en dan proberen het type te benaderen, dus een lange rug en mooie sikkels in de staart. Bij dit alles was het natuurlijk ook van belang om de columbiakleur en tekening erop te krijgen en te behouden.

Links + inzet: Uit zo'n kruising komt een dubbele kam (bekerkam).

Wat het type betreft; wat bij de Kraaikop gelukt is, moest ook hier gelden. De borst bij de hanen moet niet vlak zijn (zoals je wel eens tegen komt) en dat verbeter je door de Sussex erin te fokken. Ik hoop dat het me binnen enkele jaren lukt om deze kleur bij de Brabanter krielen erkend te krijgen.

Hieronder ziet u wat foto's van de lange weg naar wit zwartcolumbia Brabanter krielen.

Links: F1 Haan en hen.

Rechts onder: F2 haan (2007)

Brabanterfok F1. ♀ wit zwartcolumbia

Onder: F2 witte hen uit de foktoom van 2007.

Brabanter kriel ♂ F3 columbia ?

Brabanter kriel ♀ wit F3

Boven en links: F3 krielhaan + hen.
De haan is toch al 'half' columbia.

Rechts:

3 foto's met kuikens uit de kruising F3 x F2, zoon x moeder.

Nog steeds geen wit zwartcolumbia; het ene kuiken is wit, een ander min of meer gepeld.

Onder: Een wit kuiken uit F4 x F4 met al mooie kamdoorntjes.

Rechts onder: Maar dit kuiken - ook F4 x F4 - had weer een enkele kam.

Boven en rechts: Een kuiken uit F3 x F2, deze tekening lijkt al een beetje op wit zwartcolumbia, en ook de kam is prima.

Deze jonge dieren zijn allen van 2009. Bij beide foktomen komen dezelfde kleuren (bijna) voor: gepeld, columbia, wit en getoept.

Algemeen

In de foktomen gebruik ik het liefst oude hennen en hanen daar zij zich al bewezen hebben qua vitaliteit en andere erfelijkheids eigenschappen. De kritische blik op de foto rechts, waar ik een Isabel parelgrijsgelo-verde Uilebaard krielhen in handen heb, is dan ook om te beoordelen of zij nog in het jaar 2010 mee kan doen in de foktoom. Deze hen is drie jaar oud.

Links: Dit Uilebaard kuiken heeft geen hoorntjeskam, maar blijft vanwege de kleur toch aan als reserve in de (Brabanter) foktoom voor wit zwartcolumbia.

Elk ras heeft zijn eigen hokken met ruime ren. Achter de nachthokken en voor de rennen heb ik stukjes grasland, waar ik bij afwisseling iedere dag een ander toompje kippen kan laten lopen.

Niet onbelangrijk om te vermelden, is dat er hier vrijveel vossen rondlopen. Ik woon op ongeveer 250 mtr. van de Duitse grens, een landschap met bos en akkers, en ik hoor 's nacht wel eens een vos in de tuin rond de hokken snuffelen. Hier heb ik een oplossing voor gevonden. Rondom het hok op ongeveer 10 cm. (tegen de kleine knagers, zoals marters), en op 40 cm hoogte plus over de bovenrand van ren en nachthokken heb ik schrikdraad tegen vossen geplaatst. Dit werkt uitstekend.

Promotie van de hobby

Nog wat bijzaken maar niet onbelangrijk: ter promotie van het kippen houden en in het bijzonder deze rassen, leen ik kippen uit voor 'Living History Bourtange'. Een aantal weekenden in april/mei, juli en augustus wordt een bepaald tijdbeeld uit de geschiedenis neergezet door een groep re-enactors. (Re-enacting of Living History is een hobby waarbij men een historische gebeurtenis, meestal een oorlogssituatie uit een bepaalde periode, zo accuraat mogelijk recreëert. Dit varieert van 80-jarige oorlog en Napoleontische tijd tot Civil War. Red.) Zie ook website Bourtange www.bourtange.nl/

Boven en rechts: Living History in Bourtange.

Rechts: Keramiek, thema 'kippen'.

Op voorjaarsmarkten in de vesting sta ik met een expositie met kuikens van mijn eigen rassen en divers keramiek, en dan voornamelijk met het thema kippen en eieren, bijvoorbeeld drinkklokken zoals in de tijd van Van Gink, maar ook o.a. vogelpotten, slakkevallen, luizenbollen etc.

**Links: Drinkpot voor kippen.
Rechts onder: divers keramiek.**

Bij de Welkoop & Boerenbond winkels wordt op 5 september de 'Dag van het Platteland' gevierd. Die dag ben ik present bij de Welkoop in Vlagtwedde; er is een stand met promotie materiaal van de BKU Speciaalclub, de plaatselijke vereniging en de Stichting Zeldzame Huisdieren, plus veel tuin-keramiek en keramiekkunst.

Tot slot

Voor deze Oud Nederlandse rassen is het zeker de moeite waard om meer liefhebbers erbij te krijgen. Dus hoe meer kleurslagen er zijn, hoe meer keus voor de toekomstige kippenhouder. Zie maar bij rassen als Hollandse kriel, Chabo, Wyandotte enz. hoe populair deze rassen zijn. Als ik uw interesse gewekt hebt, en u wilt een van deze leuke krielrassen in uw hok, kunt u altijd contact met mij opnemen via email jan.kraan@hetnet.nl

Rechts: Zilver parelgrijsgeloverde Nederlandse Uilebaardkrielen.

Advertentie

Aangeboden: Oud Nederlands Hoenderras , **Kraaikop kriel**, kleur: koekoek en **Nederlandse Uilebaard** kriel, kleur: Isabel parelgrijsgeloverd en Parelgrijs (laatst genoemde kleurslagen zijn nog niet erkend.) Jan Kraan, tel.: 0599-353340, of e-mail: jan.kraan@hetnet.nl